

RADA ŠKOLY

Nadobudnutím účinnosti zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola zadefinovaná ako iniciatívny a poradný orgán školskej samosprávy rada školy alebo rada školského zariadenia. **Jej poslaním je vyjadrovať a presadzovať verejné záujmy, záujmy žiakov, rodičov a zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania.**

Rady školy majú plniť funkciu verejnej kontroly, vyjadrovať sa k činnosti škôl a školských zariadení, orgánov miestnej štátnej správy, orgánov obcí a samosprávnych krajov z pohľadu školskej problematiky.

Činnosť rady školy, ktorá rozvíja svoje aktivity v súlade s platnými právnymi predpismi, môže byť škole a školskému zriadeniu a aj zriaďovateľovi veľmi prospešná. Jej členovia sú zástupcami pedagogických i nepedagogických zamestnancov, rodičov a zriaďovateľa, preberanú problematiku teda rada školy môže posudzovať z pohľadu všetkých zainteresovaných na výchove a vzdelávaní vo „svojej“ škole alebo obci.

VÝKON ŠKOLSKEJ SAMOSPRÁVY

Zriaďovanie, pôsobnosť a úlohy orgánov školskej samosprávy ustanovuje zákon č. 596/2003 Z. z.. Zákon tiež určuje, pri ktorých školách a školských zariadeniach sa rada školy ustanovuje. **Funkčné obdobie rady školy, obecnej školskej rady a územnej školskej rady sú 4 roky.**

PÔSOBNOSŤ A ČINNOSŤ ORGÁNOV ŠKOLSKEJ SAMOSPRÁVY

Poslanie a funkciu školskej samosprávy definuje § 24 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. „Rada školy, obecná školská rada a územná školská rada sú iniciatívne a poradné samosprávne orgány, ktoré vyjadrujú a presadzujú verejné záujmy a záujmy žiakov, rodičov, pedagogických zamestnancov a ostatných zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania. Plnia úlohu verejnej kontroly, posudzujú a vyjadrujú sa k činnosti škôl, školských zariadení, orgánov miestnej štátnej správy, orgánov obcí a samosprávnych krajov z pohľadu školskej problematiky.“

Rada školy sa zriaďuje v:

- a) materských školách,
- b) základných školách,
- c) stredných školách,
- d) školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- e) základných umeleckých školách,
- f) jazykových školách,
- g) reedukačných centrách,
- h) liečebno-výchovných sanatóriách,
- i) diagnostických centrách,
- j) školských internátoch,
- k) centrách voľného času.

Rada školy svoju činnosť vykonáva voči škole alebo školskému zariadeniu, pri ktorých bola ustanovená. V rámci svojej pôsobnosti vykonáva činnosti, ktoré jej prislúchajú z príslušných právnych predpisov. **Nemá právomoc zasahovať do oblastí, ktoré jej neprislúchajú, ako napríklad oblasť pracovno-právna, odmeňovanie zamestnancov, riešenie sťažností, vykonávanie kontrol v školách a školských zariadeniach, priame vstupovanie do výchovnovzdelávacieho procesu.** Výsledným produktom zasadnutí rady školy nie je vydanie rozhodnutia alebo príkazu, ale návrh, stanovisko, vyjadrenie, odporúčanie. Za ustanovenie rady školy je zodpovedný zriaďovateľ.

KOMPETENCIE RADY ŠKOLY

- 1) **Uskutočňuje výberové konanie na vymenovanie riaditeľa školy alebo školského zariadenia** (ak nie je súčasťou školy) a na základe výberového konania predkladá zriaďovateľovi návrh na vymenovanie kandidáta do funkcie riaditeľa. Rada školy je výberovou komisiou podľa § 4 ods. 2 zákona č. 596/2003 Z. z.. Zriaďovateľ v súlade s § 3 ods. 2 uvedeného zákona vymenuje na základe návrhu rady školy riaditeľa do 30 dní odo dňa predloženia návrhu, ktorý je pre neho záväzný. Výnimkou sú prípady, keby rada školy navrhovala kandidáta, ktorý bol predtým odvolaný z funkcie riaditeľa podľa
 - a) § 3 ods. 7 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. - ak bol kandidát právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin,
 - b) § 3 ods.7 písm. b) zákona č. 596/2003 Z. z - za porušenie povinností a obmedzení vyplývajúcich z osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme (§ 9 - obmedzenia pri podnikaní a inej zárobkovej činnosti a § 10 - majetkového priznanie),
 - c) § 3 ods. 7 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. – za závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov (napr. porušenie v oblasti rozpočtových pravidiel, bezpečnosti práce, pracovno-právnej, majetku obcí a pod.).
 - d) § 3 ods. 7 písm. e) – odvolanie na základe návrhu hlavného školského inšpektora,
 - e) § 3 ods. 8 písm. c) – odvolanie na základe návrhu ministra školstva SR.

Návrh rady školy je pre zriaďovateľa, ktorým je obec, záväzný.

Pre zriaďovateľa cirkevnej a súkromnej školy je návrh záväzný, ak § 3 ods. 12 zákona č. 596/2003 Z. z. neustanovuje inak.

2) **Predkladá návrh na odvolanie riaditeľa.**

Rada školy môže predložiť zriaďovateľovi návrh na odvolanie riaditeľa. Takýto návrh zriaďovateľovi nepodáva bezdôvodne, musí byť vždy s odôvodnením. Návrh pre zriaďovateľa nie je záväzný.

3) **Vyjadruje sa k návrhu na odvolanie riaditeľa.**

V prípade, ak zriaďovateľ odvoláva riaditeľa podľa § 3 ods. 7 písm. b) a písm. c) a ods. 8 písm. b) a c) zákona č. 596/2003 Z. z. vyžaduje sa vyjadrenie rady školy. Právny predpis tu ustanovuje časový limit na vyjadrenie do 15 dní. Ak sa príslušná rada školy dovedy nevyjadrí, zriaďovateľ riaditeľ môže riaditeľa odvolať aj bez jej vyjadrenia.

4) Vyjadruje sa ku skutočnostiam, ustanoveným v § 5 ods. 7 zákona č. 596/2003 Z. Z..

Riaditeľ predkladá rade školy na vyjadrenie:

- a) návrhy na počty prijímaných žiakov,
- b) návrh na zavedenie študijných alebo učebných odborov,
- c) návrh školského vzdelávacieho programu a výchovného programu,
- d) návrh rozpočtu,
- e) návrh na vykonávanie podnikateľskej činnosti školy alebo školského zariadenia,
- f) správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach
- g) správu o výsledkoch hospodárenia školy alebo školského zariadenia,
- h) koncepčný zámer rozvoja školy alebo školského zariadenia rozpracovaný najmenej na dva roky a každoročne jeho vyhodnotenie,
- i) informáciu o pedagogicko-organizačnom a materiálno-technickom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu,
- j) k návrhu na vyradenie školy alebo školského zariadenia zo siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky alebo zaradenie do siete.
- k) prerokovanie školského poriadku

ČLENSTVO V ORGÁNOCH ŠKOLSKEJ SAMOSPRÁVY

Členstvo v orgánoch školskej samosprávy je určené v § 25 zákona č. 596/2003 Z. z. Právny predpis ustanovuje, že členom orgánu školskej samosprávy nemôže byť vedúci zamestnanec. Členom rady školy nemôže byť riaditeľ školy alebo školského zariadenia a jeho zástupca. Členom obecnej školskej rady nemôže byť primátor mesta alebo starosta obce. Členom územnej školskej rady nemôže byť predseda samosprávneho kraja a vedúci zamestnanec obvodného úradu v sídle kraja.

Za ustanovenie rady školy a určenie počtu jej členov zodpovedá zriaďovateľ.

Rada školy môže mať **5 až 11 členov**.

Ak má škola alebo školské zariadenie menej ako 25 zamestnancov, rada školy môže mať menej ako 11 členov.

Rada školy s piatimi členmi sa môže ustanoviť len v školách alebo školských zariadeniach, ktoré majú menej ako 10 zamestnancov. V takýchto prípadoch počet členov a ich zloženie určí zriaďovateľ. Prihliada pritom na počet zamestnancov a dodržiava zásadu, že počet členov, ktorí nie sú zamestnancami školy alebo školského zariadenia, musí byť väčšinový.

Pri určovaní počtu členov je potrebné dodržať aj zásadu, aby počet členov bol nepárny, pretože rada školy je aj výberovou komisiou, ktorej počet členov má byť nepárny (§ 5 ods. 4 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme).

Ak ide o základnú školu s materskou školou, má byť členom rady školy aj zástupca pedagogických zamestnancov a zástupca rodičov detí materskej školy.

Pri spojenej škole sa zriaďuje len jedna rada školy, v jej zložení je potrebné zohľadniť jednotlivé organizačné zložky spojenej školy.

Členmi rady školy pri základnej škole, základnej škole pre žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami, materskej škole, základnej umeleckej škole, centre voľného času a rady školy pri školskom internáte sú:

- a) 2 zvolení zástupcovia pedagogických zamestnancov školy,
- b) 1 zvolený zástupca ostatných zamestnancov (nepedagogických) školy,
- c) 4 zvolení zástupcovia rodičov, ktorí nie sú zamestnancami školy (napr. ak má učiteľ, vychovávateľ, upratovačka a pod. dieťa v danej škole, nemôže byť volený do príslušnej rady školy ako zástupca rodičov),
- d) 4 delegovaní zástupcovia zriaďovateľa.

Ak rada školy má menej ako 11 členov, jej zloženie a počet členov určí zriaďovateľ podľa vyššie uvedených zásad. Zriaďovateľ dbá, aby boli úmerne zastúpené všetky skupiny členov, teda zamestnanci, rodičia i zriaďovateľ.

Členmi rady školy pri strednej škole a strednej škole pre žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami sú:

- a) 2 zvolení zástupcovia pedagogických zamestnancov školy,
- b) 1 zvolený zástupca ostatných zamestnancov školy (nepedagogických),
- c) 3 zvolení zástupcovia rodičov, ktorí nie sú zamestnancami školy,
- d) 4 delegovaní zástupcovia zriaďovateľa, z ktorých v stredných odborných školách je 1 zástupca stavovskej organizácie s odbornou spôsobilosťou v príslušnom alebo príbuznom odbore vzdelávania, ak ho stavovská organizácia deleguje,
- e) 1 zástupca žiakov príslušnej školy.

Odporúčame, aby zriaďovateľ písomne oslovil príslušnú stavovskú organizáciu na delegovanie svojho zástupcu. Ak stavovská organizácia nedeleguje svojho zástupcu, zriaďovateľ zabezpečí delegovanie všetkých štyroch členov bez zástupcu stavovskej organizácie. Stavovská organizácia môže delegovať len osobu, ktorá má odbornú spôsobilosť v odbore vzdelávania (prípadne príbuznom odbore) príslušnej odbornej školy.

Členmi rady školy pri odborných učilištiach a pri praktických školách sú:

- a) 3 zvolení zástupcovia pedagogických zamestnancov školy,
- b) 1 zvolený zástupca ostatných zamestnancov školy,
- c) 3 zvolení zástupcovia rodičov, ktorí nie sú zamestnancami školy,
- d) 4 delegovaní zástupcovia zriaďovateľa.

V rade týchto škôl nie sú zástupcovia žiakov školy.

Členmi rady školy pri reedukačnom centre, diagnostickom centre a v liečebno-výchovných sanatóriách, v jazykovej škole a v školách pri zdravotníckych zariadeniach sú:

- a) 4 zvolení zástupcovia pedagogických zamestnancov,
- b) 1 zvolený zástupca ostatných zamestnancov,
- c) 6 delegovaní zástupcovia zriaďovateľa.

V týchto školách a školských zariadeniach v rade školy nie sú zástupcovia rodičov.

USTANOVENIE RADY ŠKOLY

Spôsob a postup pri ustanovení rady školy je upravený v osobitnom predpise, ktorým je vyhláška MŠ SR č. 291/2004 Z. z., ktorou sa určujú podrobnosti o spôsobe ustanovenia orgánov školskej samosprávy, o ich zložení, o ich organizačnom a finančnom zabezpečení v znení Vyhlášky MŠ SR č. 230/2009 Z. z.

Zodpovednosť za zriadenie rady školy má zriaďovateľ, ktorý organizačne zabezpečuje ustanovenie rady školy v spolupráci s riaditeľom príslušnej školy alebo školského zariadenia.

Zriaďovateľ vykoná a zverejní výzvu na voľby členov rady školy tak, aby sa nová rada školy mohla ustanoviť najneskôr do dňa ukončenia funkčného obdobia existujúcej rady školy.

V prípade novovzniknutej školy alebo školského zariadenia zriaďovateľ zabezpečí ustanovenie novej rady školy najneskôr do troch mesiacov odo dňa zriadenia tejto školy alebo školského zariadenia.

Voľbu za pedagogických zamestnancov, ostatných zamestnancov, za rodičov a žiakov (v strednej škole) zabezpečí riaditeľ, ktorý obvyklým spôsobom zvolá pedagogických zamestnancov, osobitne nepedagogických zamestnancov, osobitne rodičov a v strednej škole vyzve žiacku školskú radu na uskutočnenie voľby zástupcu žiakov. Ak žiacka školská rada nie je ustanovená, riaditeľ zabezpečí priame voľby zástupcu žiakov strednej školy.

Riaditeľ zabezpečí zvolanie jednotlivých skupín voličov tak, aby všetci boli o voľbách upovedomení včas a mohli uplatniť svoje právo voliť si zástupcov do rady školy.

Pri voľbe zástupcu rodičov môžu rodičia uplatniť len jeden hlas aj v prípade, že školu navštevujú ich viaceré deti. Voľby organizačne zabezpečuje riaditeľ, ktorý zabezpečí aj zvolenie volebnej komisie, ktorá potom priamo voľby riadi. Voľby môžu prebehnúť, ak je prítomná nadpolovičná väčšina oprávnených voličov. Z toho dôvodu je nevyhnutné, aby boli vopred zabezpečené zoznamy možných voličov a pripravené prezenčné listiny. Volebná komisia skontroluje počet prítomných voličov a porovná s počtom možných. Ak nie je prítomná nadpolovičná väčšina, voľby nemôžu pokračovať a musia sa zopakovať. Riaditeľ školy alebo školského zariadenia opätovne obvyklým spôsobom zvolá príslušnú skupinu voličov a voľby prebehnú nanovo. V prípade opakovanej voľby sa už nadpolovičná väčšina voličov nevyžaduje. Pretože riaditeľ opätovne musí zabezpečiť zvolanie voličov, nemôžu sa voľby zopakovať bezprostredne po neúspešnom prvom kole voľby.

Kandidátov na voleného člena rady školy (pedagógovia, nepedagógovia, rodičia a v strednej škole žiaci) má právo navrhovať ktorýkoľvek z voličov, navrhovaný však musí s návrhom súhlasiť. Odporúčame súhlas spracovať písomne s podpisom navrhovaného.

Členstvo v rade školy je dobrovoľné, bez finančnej náhrady a súvisia s ním aj určité povinnosti (venovať časť voľného času, oboznamovať sa do určitej miery s právnymi predpismi v školstve, niektorou dokumentáciou školy, prevziať zodpovednosť pri výberovom konaní a prípadne niesť dôsledky pochybení, a pod.). Súhlas so svojou kandidatúrou musí byť daný vopred, aby sa voľby dali pripraviť tak, aby prebehli bez zbytočných prieťahov.

Voľby sa uskutočňujú tajným hlasovaním. Z toho dôvodu je potrebné pripraviť volebné lístky vopred a rozmnožiť podľa počtu možných voličov.

Volebné lístky musia byť prehľadné, v hlavičke majú obsahovať údaje o voľbách (napr. Volebný lístok na voľbu zástupcov (-u) do rady školy pri Základnej škole , ďalej obsahujú poradové čísla a mená a priezviská kandidátov spravidla podľa abecedy, ktorí so svojou účasťou vo voľbách súhlasili.

Volebná komisia dohliada na počet rozdaných volebných lístkov a ich správnosť.

Je potrebné pred začatím voľby upozorniť voličov na spôsob označovania kandidátov, ktorých chcú voliť (napríklad zakrúžkovaním poradového čísla) a na najvyšší možný počet volených kandidátov určený pre príslušnú skupinu.

Ak na volebnom lístku bude označených viac kandidátov, volebný lístok je neplatný (§ 1 ods. 7 vyhlášky MŠ SR č. 291/2004 Z. z.).

Vítazom sú kandidáti podľa poradia od najvyššieho počtu hlasov.

Ak nastane rovnosť hlasov, o víťazovi sa rozhodne žrebovaním (§ 1 ods. 9 vyhlášky MŠ SR č. 291/2004 Z. z.).

Riaditeľ školy zabezpečí zapísanie zápisnice z volieb za každú skupinu osobitne.

Po realizovaní volieb za každú volenú skupinu (pedagogickí zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci, rodičia, v stredných školách žiaci) a po delegovaní zástupcov za zriaďovateľa, zriaďovateľ v spolupráci s riaditeľom školy alebo školského zariadenia zvolá ustanovujúce zasadnutie rady školy.

Vzhľadom na to, že pedagogický zamestnanec, ktorý zastupuje pedagogického zamestnanca, ktorý je napr. na dlhodobej PN alebo na materskej, či rodičovskej dovolenke, je v čase konania volieb do rady školy riadnym zamestnancom danej školy (bez ohľadu na to, že má uzavretý pracovný pomer len na dobu určitú) má rovnaké právo voliť členov rady školy za pedagogických zamestnancov školy a byť zvolený (ak ho niekto navrhne za kandidáta na člena rady školy za pedagogických zamestnancov rady školy), ako každý iný pedagogický zamestnanec danej školy.

USTANOVUJÚCE ZASADNUTIE RADY ŠKOLY

Na ustanovujúcom zasadnutí rady školy si členovia zvolia predsedu. Predsedu volia len členovia rady školy. Riaditeľ alebo iný zástupca zriaďovateľa, ktorí sú prítomní na ustanovujúcom zasadnutí, právo voľby nemajú. Predseda je zvolený, keď získa nadpolovičnú väčšinu hlasov z celkového počtu členov rady školy (teda nielen z prítomných). Predsedom sa nemôže stať zástupca žiakov (pri stredných školách). Zástupca žiakov nemôže byť volený za predsedu, má však právo predsedu voliť.

Z ustanovujúceho zasadnutia rady školy sa vypracuje zápisnica, ktorá má obsahovať najmä: priebeh a výsledky volieb do rady školy za jednotlivé skupiny,

- a) mená a priezviská členov rady školy, koho zastupuje (rodičia, pedagogickí zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci, žiaci, za zriaďovateľa),
- b) meno a priezvisko zvoleného predsedu, výsledok voľby (počet získaných hlasov),

c) ďalšie skutočnosti týkajúce sa volieb do rady školy.

Vypracovanie zápisnice zabezpečuje riaditeľ školy alebo školského zariadenia.

Podpisuje ju zvolený predseda rady školy a po jej odovzdaní zriaďovateľovi aj štatutár zriaďovateľa. Povinnými prílohami sú prezenčné listiny voličov a dokumentácia o voľbe a delegovaní členov rady školy.

Pod dokumentáciou sa rozumejú prezenčné listiny a zápisnice z volieb volených členov rady školy (rodičia, pedagogickí zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci, v strednej škole žiaci) a za delegovaných členov (za zriaďovateľa) písomný doklad o delegovaní.

Zápisnicu z ustanovujúceho zasadnutia rady školy spolu so všetkými prílohami predseda rady školy najneskôr do troch dní od zasadnutia doručí zriaďovateľovi. Rada školy je zriadená dňom podpísania zápisnice zriaďovateľom (štatutár alebo ním poverený zástupca).

Odporúčame zriaďovateľom dôsledne skontrolovať dokumentáciu o ustanovení rady školy už pri jej zriaďovaní, aby pri činnosti rady školy nevznikli problémy z dôvodu, že nebola ustanovená v zmysle platných právnych predpisov. Najväčšie problémy to môže spôsobiť napríklad pri realizovaní výberových konaní na funkciu riaditeľa, kde je rada školy výberovou komisiou.

Na účely výberového konania na vymenovanie riaditeľa pre školy podľa § 6 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. (základné školy zriadené obcou) sú členmi rady školy aj jeden delegovaný zástupca RÚŠS v sídle kraja a jeden zástupca Štátnej školskej inšpekcie. Na účely výberového konania na vymenovanie riaditeľa pre školy podľa § 9 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. (stredné školy zriadené samosprávnym krajom) sú členmi rady školy aj jeden delegovaný zástupca okresného úradu v sídle kraja, jeden zástupca Štátnej školskej inšpekcie a jeden delegovaný zástupca samosprávneho kraja.

V stredných zdravotníckych školách je členom rady školy aj jeden zástupca Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.

Delegovaní zástupcovia uvedených inštitúcií sú v tomto prípade riadnymi členmi rady školy, čo znamená, že majú právo voliť kandidáta na funkciu riaditeľa.

UKONČENIE ČLENSTVA V ORGÁNOCH ŠKOLSKEJ SAMOSPRÁVY

Funkčné obdobie orgánu školskej samosprávy je štvorročné. Po uplynutí funkčného obdobia členstvo všetkým členom zaniká.

V priebehu funkčného obdobia však môže nastať situácia, že členstvo zanikne len niektorému z členov rady školy. Podľa § 25 ods. 12 zákona č. 596/2003 Z. z. môže členstvo v orgánoch školskej samosprávy zaniknúť z nasledujúcich dôvodov:

- a) Uplynutím funkčného obdobia orgánu školskej samosprávy. V tomto prípade končí členstvo všetkým členom v posledný deň, kedy končí obdobie štyroch rokov od ustanovenia orgánu školskej samosprávy. Členstvo končí aj v prípade, ak zriaďovateľ nezabezpečil voľbu novej rady školy. Po uplynutí funkčného obdobia orgán školskej samosprávy už nemôže uplatňovať svoje kompetencie.

- b) Vzdaním sa členstva. Členstvo v orgánoch školskej samosprávy je dobrovoľné. Ak niektorý z členov z rôznych dôvodov nemôže alebo už nemá záujem ďalej sa tejto činnosti venovať, môže sa členstva vzdať. Tento úkon je potrebné vykonať preukázateľne, teda písomnou formou, aby neskôr nedošlo k nedorozumeniam. Ak sa niektorý člen vzdá členstva, opäť sa môže stať členom orgánu školskej samosprávy len podľa zákonom stanoveného postupu (zvoľením, prípadne delegovaním).
- c) Ak vzniknú dôvody na zánik členstva podľa odseku 11. Rozumie sa podľa § 25 ods. 11 zákona č. 596/2003 Z. z.). Uvedený odsek ustanovuje, že členom rady školy nemôže byť riaditeľ školy alebo jeho zástupca, členom obecnej školskej rady nemôže byť starosta obce alebo primátor mesta, členom územnej školskej rady nemôže byť predseda samosprávneho kraja a vedúci zamestnanec obvodného úradu v sídle kraja. Znamená to, že ak sa niektorý člen rady školy stane riaditeľom alebo zástupcom riaditeľa v príslušnej škole, jeho členstvo v príslušnej rade školy zaniká. Ak sa člen obecnej školskej rady stane starostom alebo primátorom, jeho členstvo v obecnej školskej rade zaniká. Ak sa člen územnej školskej rady stane predsedom samosprávneho kraja alebo vedúcim zamestnancom obvodného úradu v sídle kraja, jeho členstvo v územnej školskej rade zaniká.
- d) Ak zástupca pedagogických zamestnancov alebo nepedagogických zamestnancov školy alebo školského zariadenia prestane byť zamestnancom školy alebo školského zariadenia. Ak sa teda skončí pracovný pomer s príslušnou školou alebo školským zariadením, končí sa aj členstvo v rade školy.
- e) Ak dieťa zvoleného zástupcu rodičov prestane byť žiakom školy alebo školského zariadenia. Dôvodom môže byť ukončenie školskej dochádzky, prípadne prestup na inú školu.
- f) Odvolaním zvoleného člena podľa odsekov 5 a 6. Rozumie sa podľa ods. 5 a 6 § 25 zákona č. 596/2003 Z. z.). Tieto odseky definujú zloženie a počty členov rád škôl pri základnej škole, základnej škole pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základnej umeleckej škole, školskom internáte a centre voľného času. Ďalej pri strednej škole a strednej škole pre žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami, odbornom učilišti, špeciálnom výchovnom zariadení, jazykovej škole a škole pri zdravotníckom zariadení. Do rád škôl sú volení zástupcovia pedagogických zamestnancov, ostatných zamestnancov a zástupcovia rodičov detí alebo žiakov. Odvolať zvoleného člena môže len tá skupina, ktorú člen v rade školy zastupoval (rodičia len svojho zástupcu, pedagógovia len svojho zástupcu, ostatní zamestnanci len svojho zástupcu). Nie je prípustné, aby zriaďovateľ odvolal napríklad zástupcu rodičov z členstva v rade školy.
- g) Odvolaním delegovaného zástupcu zriaďovateľa. Zriaďovateľ svojich zástupcov do rady školy deleguje. Ak zriaďovateľ rozhodne, že chce urobiť zmenu svojho zástupcu v rade školy, môže tak urobiť. Písomne odvolá svojho zástupcu k určitému dňu a súčasne od nasledujúceho dňa deleguje nového člena. Zriaďovateľ, ktorým je obec, postupuje pri odvolávaní a delegovaní v zmysle zákona SNR č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení.
- h) Obmedzením alebo pozbavením člena spôsobilosti na právne úkony. Obmedziť alebo pozbaviť spôsobilosti môže fyzickú osobu len súd.
- i) Smrťou člena alebo jeho vyhlásením za mŕtveho.

POZASTAVENIE ČLENSTVA

Podľa § 25 ods. 13 zákona č. 596/2003 Z. z. sa členstvo v rade školy pozastavuje dňom doručenia prihlášky člena orgánu školskej samosprávy alebo jemu blízkej osoby do výberového konania na funkciu riaditeľa školy alebo riaditeľa školského zariadenia. Členstvo sa pozastavuje až do ukončenia výberového konania.

Ak vo výberovom konaní neuspeje, členstvo v rade školy pokračuje. V prípade, že vo výberovom konaní uspeje, členstvo zanikne dňom jeho vymenovania do pozície riaditeľa. V takom prípade je potrebné doplniť člena rady školy spôsobom, ktorý je zadefinovaný v štatúte. Počas pozastavenia členstva sa nový člen do rady školy nedoplňa.

Pojem „blízka osoba“ je definovaný v § 116 zákona č. 40/ 1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (Blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. § 117 Občianskeho zákonníka - Stupeň príbuzenstva dvoch osôb sa určuje podľa počtu zrodení, ktorými v priamom rade pochádza jedna od druhej a v pobočnom rade obidve od najbližšieho spoločného predka.

ČINNOSŤ ORGÁNOV ŠKOLSKEJ SAMOSPRÁVY

Pri svojej činnosti sa orgány školskej samosprávy spravujú štatútom, ktorý si schvália na najbližšom zasadnutí po svojom ustanovení.

Štatút obsahuje najmä (v súlade s § 9 vyhláškou MŠ SR č. 291/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov):

- a) úlohy školskej samosprávy,
- b) práva, povinnosti a zodpovednosť členov orgánu školskej samosprávy,
- c) pravidlá volieb, spôsob dopĺňovania členov (jedná sa o dopĺňovanie členov orgánu školskej samosprávy, ak v priebehu funkčného obdobia z nejakých dôvodov niektorý z členov ukončí svoje členstvo),
- d) pravidlá rokovania orgánu školskej samosprávy,
- e) vzťah orgánu školskej samosprávy k orgánom miestnej štátnej správy.

Štatút môže obsahovať aj niektoré iné ustanovenia (napríklad finančné zabezpečenie svojej činnosti), nemôže však ustanoviť pravidlá, ktoré by neboli v súlade s právnymi predpismi a prípadne by presahovali právomoci dané príslušnými právnymi predpismi.

Ak stratí člen rady školy dôveru zástupcov, ktorí ho zvolili do rady školy (napr. pedagógovia), nadpolovičnou väčšinou písomne vyjadria danému členovi RŠ nedôveru, dajú tento podnet riaditeľovi školy a ten to písomne oznámi zriaďovateľovi. Zriaďovateľ na základe tohto oznámenia vyzve riaditeľa školy, aby doplnil nového člena z tejto skupiny.

Ak nie je v štatúte RŠ uvedené, že člena RŠ nahrádza ďalší zástupca skupiny v poradí s najvyšším počtom hlasov, musí potom riaditeľ iniciovať tajnú voľbu nového člena do RŠ.

ÚČASŤ VEREJNOSTI NA ZASADNUTIACH RADY ŠKOLY

Účasť verejnosti je upravená len vo veci bežného zasadnutia rady školy podľa § 24 ods. 15 zákona č. 596/2003 Z. z.

Ani jedno ustanovenie § 5 zákona č. 552/2003 Z. z. výslovne neustanovuje, že výberové konanie môže byť verejné.

Naproti tomu je ale v § 5 ods. 6 zákona č. 552/2003 Z. z. ustanovené, že výberová komisia zhodnotí výsledok výberového konania a na základe výsledkov určí poradie uchádzačov a zverejní výsledok výberového konania tak, aby bolo prístupné každému uchádzačovi – teda výsledok výberového konania nie je verejne prístupný, prístupný je len uchádzačom.

Ak by sa na výberovom konaní zúčastnila verejnosť, zo strany tretích osôb by vo vzťahu k uchádzačovi mohlo dôjsť k porušeniu práva na ochranu osobných údajov uchádzača alebo práva na ochranu osobnosti (prejavy osobnosti, overovanie predpokladov na výkon práce).

Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že účasť verejnosti (ani zriaďovateľa) na výberovom konaní na miesto riaditeľa školy nie je možná.

ZASADNUTIA RADY ŠKOLY

Orgán školskej samosprávy je schopný uznášať sa, ak je na jeho zasadnutí prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov.

Na platné uznesenie je potrebný nadpolovičný počet hlasov prítomných členov.

Na platné uznesenie vo veci vymenovania, odvolania alebo potvrdenia riaditeľa vo funkcii je potrebný nadpolovičný počet hlasov všetkých členov rady školy (teda nielen z prítomných). Zasadnutie orgánu školskej samosprávy je verejné, ak orgán školskej samosprávy dvojtretinovou väčšinou hlasov všetkých členov nerozhodne inak.

Zasadnutia rady školy sa konajú spravidla podľa ročného plánu zasadnutí, prípadne podľa aktuálnej potreby. Svoju činnosť rada školy primerane dokumentuje a dokumentáciu vedie písomne. Dokumentácia je potrebná vzhľadom k tomu, aby nedochádzalo k prípadným nedorozumeniam alebo pochybeniam pretože rada školy sa vyjadruje k závažným skutočnostiam školy.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE ČINNOSTI RADY ŠKOLY

Orgán školskej samosprávy nemá vlastné finančné zabezpečenie. Ak je škola alebo školské zariadenie právnym subjektom, úhradu nákladov na činnosť rady školy zabezpečuje riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia. Úhradu nákladov na činnosť rád škôl, ktoré sú zriadené pri škole alebo školskom zariadení, ktoré nie sú právnickými osobami, znáša zriaďovateľ týchto škôl alebo školských zariadení.

Náklady na činnosť obecnej školskej rady sa uhrádzajú z rozpočtu príslušnej obce. Náklady na činnosť územnej školskej rady sa uhrádzajú z rozpočtu samosprávneho kraja. Náklady na činnosť rady školy môžu byť napríklad na poštovné, kancelárske potreby, priestory na zasadnutia, prístup k telefónu, počítaču a pod. Riaditeľ školy alebo školského zariadenia,

príslušná obec alebo samosprávny kraj môže poskytnúť finančné prostriedky na nákup potrebných vecí alebo poskytne priamo materiál, priestory, prístup k telefónu, počítaču a pod. podľa potreby orgánu školskej samosprávy.

ETICKÉ MINIMUM ČLENA RADY ŠKOLY

Etické minimum člena rady školy na výberom konaní riaditeľa školy:

- a) pripraviť si správne formulované otázky pre uchádzačov
- b) pozorne počúvať prezentáciu každého uchádzača
- c) všetkým uchádzačom prejavovať rovnaký osobný postoj charakterizovaný záujmom, úctou, taktom, primeranosťou
- d) v reakciách na odpovede neprejavuje súhlas, nesúhlas, potešenie, prekvapenie a pod.
- e) pri rozhovore s uchádzačom nemá vyjadrovať svoje vlastné názory
- f) objektívne posúdi prezentácie uchádzačov podľa stanovených kritérií

Skúsenosti z priebehu výberových konaní:

- a) vopred nedohodnutý priebeh výberového konania radou školy (určenie poradia prezentácie uchádzačov, spôsob hlasovania)
- b) nevhodne pripravená miestnosť, usporiadanie stolov
- c) otvorenie obálok v deň výberového konania
- d) nepredstavenie uchádzačov a členov výberovej komisie
- e) nedodržanie presne stanoveného časového limitu na prezentáciu rovnako u všetkých uchádzačov
- f) prezentácia uchádzačov zameraná na doterajšiu učiteľskú prax a nie na predstavy manažérskej práce riaditeľa
- g) nepripravený návrh zápisnice z výberového konania

DOKUMENTÁCIA RADY ŠKOLY

Dokumentácia, ktorú vedie rada školy je

- a) Štatút rady školy a rady školského zariadenia:
 - pôsobnosť a poslanie rady školy,
 - činnosť rady školy,
 - zloženie rady školy,
 - spôsob voľby rady školy,
 - pravidlá rokovania rady školy,
 - práva a povinnosti rady školy,
 - povinnosti predsedu rady školy,
 - vzťahy rady školy alebo školského zariadenia k orgánom miestnej štátnej správy,
 - hospodárenie rady školy.

Plán činnosti rady školy a rady školského zariadenia:

- odporúča sa plán činnosti realizovať na 3 - 4 zasadnutia ročne,

- plán činnosti vychádza zo štatútu rady školy a súvisí aj s ustanoveniami príslušných právnych predpisov (napr. zákon č. 596/2003 Z. z., zákon č. 245/2009 Z. z.),
- rada školy môže zasadať aj v prípade aktuálnej potreby (napr. ak je potrebné sa vyjadriť k niektorým skutočnostiam v čase mimo plánovaných stretnutí).

Dokumentácia o výberovom konaní na funkciu riaditeľa školy alebo školského zariadenia (ak sa výberové konanie realizovalo):

- zápisnica z otvárania obálok,
- pozvánka na výberové konanie (pre uchádzačov, ktorí spĺňajú požiadavky),
- prezenčná listina z výberového konania (členovia RŠ , uchádzači),
- hlasovacie lístky (odporúčame v zapečatenej obálke),
- výsledková listina podľa poradia uchádzačov (podľa počtu hlasov),
- návrh rady školy na vymenovanie do funkcie riaditeľa,
- oznámenie výsledkov výberového konania (pre každého účastníka samostatne).

Zápisnica z ustanovujúceho zasadnutia (jeden rovnopis s príslušnými prílohami, druhý rovnopis je u zriaďovateľa).

Zápisnice zo zasadnutí rady školy a prezenčné listiny (prípadne prílohy, uznesenia).

Výročné správy.

Evidencia o hospodárení rady školy.

OBECNÁ ŠKOLSKÁ RADA

Obecná školská rada sa zriaďuje:

- a) v obciach, v ktorých sú určené najmenej tri školské obvody, alebo
- b) ak na území obce je zriadených najmenej desať škôl alebo školských zariadení (ktoré nie sú súčasťou žiadnej školy).

Ak sú splnené uvedené podmienky, obci zo zákona vyplýva povinnosť zriadiť obecnú školskú radu.

Obecná školská rada však môže byť ustanovená aj rozhodnutím obecného zastupiteľstva. Môže tak rozhodnúť v prípade, ak v obci je najmenej päť škôl alebo školských zariadení (ktoré nie sú súčasťou žiadnej školy) alebo sú zriadené dva školské obvody.

Za zriadenie obecnej školskej rady je zodpovedná obec.

KOMPETENCIE OBECNEJ ŠKOLSKEJ RADY

Obecná školská rada má kompetencie voči školám a školským zariadeniam, ktorých zriaďovateľom je obec, ale má aj niektoré kompetencie voči školám a školským zariadeniam, ktoré na území obce zriaďuje iný zriaďovateľ.

- a) Vyjadruje sa k činnosti zriaďovateľov základných škôl, základných umeleckých škôl a školských zariadení v oblasti výchovy a vzdelávania, ktoré sú zriadené na území obce.
- b) Vyjadruje sa ku koncepcii rozvoja škôl a školských zariadení zriadených na území obce.
- c) Vyjadruje sa k rozpisu finančných prostriedkov poskytnutých školám a školským zariadeniam zriadeným na území obce z prostriedkov štátneho rozpočtu.
- d) Vyjadruje sa k materiálno-technickým podmienkam na činnosť škôl a školských zariadení zriadených obcou.
- e) Vyjadruje sa k personálnym, materiálным a sociálnym podmienkam zamestnancov škôl a školských zariadení zriadených na území obce.
- f) Vyjadruje sa k požiadavkám obce na skvalitnenie starostlivosti a výchovnovzdelávacích služieb poskytovaných v školách a školských zariadeniach a k spôsobu úhrady nákladov zvýšených z toho dôvodu.
- g) Vyjadruje sa k správe o výsledkoch výchovno-vzdelávacieho procesu v školách zriadených na území obce.
- h) Plní funkciu rady školy k školám a školským zariadeniam, ktorých zriaďovateľom je obec, ak príslušná rada školy nie je ustanovená.

ČLENOVIA OBECNEJ ŠKOLSKEJ RADY

Obecná školská rada má 11 členov. Ustanovenie obecnej školskej rady zabezpečuje obec.

Členmi obecnej školskej rady sú:

- 4 zvolení zástupcovia z riaditeľov škôl a školských zariadení na území obce,
- 2 zvolení zástupcovia z rodičov škôl a školských zariadení na území obce,
- 3 zvolení zástupcovia predsedov rád škôl zo škôl a školských zariadení na území obce,
- 2 delegovaní zástupcovia obce.

Ak je na území obce zriadených menej ako 3 školské obvody, zvyšuje sa počet členov obecnej školskej rady, ktorí sú delegovaní za zriaďovateľa.

Kandidátov za rodičov do obecnej školskej rady môžu navrhovať všetky rady škôl pri školách alebo školských zariadeniach, ktoré sú na území obce (§ 5 ods. 2 a 3 vyhlášky č. 291/2004 Z. z.).

Príslušná obec najneskôr 30 dní pred novými voľbami do obecnej školskej rady požiada školské rady pri všetkých školách a školských zariadeniach na území obce o návrh kandidátov za rodičov.

Kandidátmi za pedagogických zamestnancov sú riaditelia všetkých škôl alebo školských zariadení (ktoré sú samostatné), za predsedov rád škôl sú všetci predsedovia.

Členov obecnej školskej rady z navrhnutých rodičov, z riaditeľov škôl na území obce a z predsedov rád škôl volia predsedovia všetkých rád škôl v územnej pôsobnosti obce.

Voľba prebieha za každú skupinu kandidátov zvlášť, volí sa prostredníctvom hlasovacieho lístka. Samotný priebeh voľby je podobný, ako pri voľbe do rady školy.

Platný je len volebný lístok, na ktorom je maximálny (alebo menší) počet kandidátov podľa vyššie uvedenej štruktúry.

Zástupcov za obec deleguje príslušná obec.

Ustanovujúce zasadnutie obecnej školskej rady príslušná obec zvolá najneskôr do 14 dní od uskutočnenia volieb. Na tomto zasadnutí si zvolení členovia obecnej školskej rady zvolia predsedu (platí podmienka nadpolovičného počtu hlasov všetkých členov obecnej školskej rady).

Z ustanovujúceho zasadnutia sa spracuje zápisnica, ktorej vypracovanie zabezpečí obec. Podpisuje ju novozvolený predseda a štatutár príslušnej obce. Prílohou zápisnice je dokumentácia z volieb za jednotlivé skupiny, delegačné listiny a prezenčné listiny (podobne ako pri voľbách do rady školy).